

TỦ SÁCH TINH HOA THĂNG LONG - HÀ NỘI

36

KÝ ỨC

Hà Nội

QUỐC VĂN (Tuyển chọn, biên soạn)

NHÀ XUẤT BẢN THANH NIÊN

www.lib.hau.edu.vn - www.lib.hau.edu.vn - www.lib.hau.edu.vn - www.lib.hau.edu.vn - www.lib.hau.edu.vn

Hà Nội

CÓ NHIỀU HƠN MỘT BA SÁU

(Thay lời giới thiệu)

Cuốn sách *Hà Nội ba sáu phố phường* gắn liền với tên tuổi nhà văn tài hoa Thạch Lam đã trở nên nổi tiếng và quá đỗi thân thuộc với nhiều lớp bạn đọc người Việt. Cho đến bây giờ cũng chưa hề có con số thống kê rằng nó đã được xuất bản bao nhiêu bản, số lượng tới nay đạt bao nhiêu bản, những nhà xuất bản nào đã từng in? Chỉ biết rằng, khi nói tới những áng văn đẹp viết về mảnh đất Kẻ Chợ, không thể lãng quên *Hà Nội ba sáu phố phường*, không thể không kể tới Thạch Lam, Nguyễn Tuân, Vũ Bằng... hay một vài nhà văn tên tuổi khác.

Có thể bạn chưa biết nhiều về Hà Nội, có thể bạn chưa một lần đặt chân tới Hà Nội, cũng đâu có sao, chỉ cần bạn có trong tay *Hà Nội ba sáu phố phường* của Thạch Lam, *Thương nhớ mười hai* của Vũ Bằng... thì Hà Nội với những gì tinh túy

nhất, tinh tế nhất, hào hoa thanh lịch nhất, tựa hồ đã nằm trong tay bạn. Bạn có thể thả hồn trong một biệt thự tiện nghi sang trọng nào đấy, hoặc thây trong một căn hộ ọp ẹp, trên một ghé đá cạnh một mặt hồ thơ mộng nào đấy, hoặc bất kỳ một chỗ nào đó tùy bạn chọn lựa ở trên khắp miền đất Việt để mà thưởng những trang viết tường không có gì đẹp hơn, không có gì hay hơn, thú hơn về những nét văn hóa của chốn văn vật ngàn đời Thăng Long - Kẻ Chợ đã được "cô" cá vào trong những ngòi bút tài hoa ấy. Vậy thì tới Hà Nội làm gì cho nhọc xác, cho bụi bặm đường trường, cho tàu xe đầy bất trắc. Hà Nội vẫn có thể gần bạn hơn qua từng trang sách nhỏ. Hà Nội bây giờ đã không còn trầm mặc, bình lặng như cái thời của Thạch Lam, Vũ Bằng hồi tưởng qua từng nét bút nữa. Hà Nội bây giờ đã rộn ràng hơn trong thời mở cửa, trong cái thời hội nhập bốn phương tám hướng. Có thể có chút gì đó hơi xô bồ đã chen vào - đây là tôi cứ mạo muội cảm vậy - vẫn rất mong, vẫn hi vọng mình sai. Hà Nội hiện ngang hơn, hiện đại hơn bởi những cao ốc chọc trời, bởi những panô, biển hiệu xanh đỏ đủ màu, bởi những con phố mới thênh thang dài và rộng, cho mỗi khi mưa nước lại ngập tràn. Hà Nội dường như còn ồn ào hơn bởi vô vàn tiếng còi ô tô, xe máy inh ỏi mỗi khi tắc đường, cũng phong phú gương mặt phố phường cùng những cô chiêu cậu ấm tóc với đủ màu xanh, đỏ, vàng, nâu cưỡi những chiếc xe máy đắt tiền lướt vù vù các phố. Hà Nội khói. Hà Nội bụi. Đủ cả. Không chỉ có vậy. Hà Nội còn nhiều những mặt trái khác. Ấy là tôi cứ cá nghi vậy. Một lẽ vì Hà Nội là nơi hội tụ của dân tứ chiếng. Từ Nam chí Bắc, từ xuôi tới ngược. Tháy

đều dồn về Hà Nội. Như lũ thượng nguồn đổ nơi hạ nguồn. Như trăm dòng sông xuôi về biển lớn. Có vắc xin nào cho Hà Nội yêu dấu của tôi đây! Này nhé, sau những náo nhiệt, ồn ào đây, chỉ đáng về bề ngoài thôi bạn ạ! Hà Nội vẫn toát lên nét hào hoa thanh lịch, rêu phong trầm mặc tự ngàn đời của mảnh đất Kinh Kỳ xưa - Kinh đô của bao vương triều phong kiến. Hà Nội biết tự đào thải, biết tự sàng lọc cho riêng mình những gì tinh túy nhất, tao nhã nhất để làm nên hai tiếng yêu thương cho ai đã từng đến, từng đi và cả những ai chưa từng một lần đặt chân tới mảnh đất thiêng này cũng không khỏi rưng rưng xúc động cõi lòng khi nhắc đến hai tiếng: Hà Nội!

Hà Nội có trong tôi, trong bạn, trong tất cả chúng ta. Bởi Hà Nội là Thủ đô của cả nước. Hà Nội mang trong mình vinh quang và trọng trách lớn lao. Tôi, bạn, cũng như tất cả con dân nước Việt đều phải có trách nhiệm vun đắp, tô đẹp thêm Hà Nội của mình, bằng những việc làm dù là nhỏ nhất, đôi khi chỉ là ý nghĩ đẹp cũng đã đủ lắm rồi, cũng đáng quý, đáng trân trọng xiết bao. Thủ đô nghìn năm tuổi, còn sẽ thêm nhiều tuổi nữa. Ý thức trách nhiệm, tấm lòng của một người con đất Việt mong muốn góp chút gì để mừng cho Thủ đô ta trường thọ đã khiến *Tủ sách tinh hoa Thăng Long - Hà Nội* được hình thành; đã khiến Hà Nội giờ đây không chỉ dừng ở Hà Nội ba sáu phố phường như tiền nhân Thạch Lam phóng bút. Hà Nội đã có nhiều hơn một ba sáu, với: 36 kiến trúc Hà Nội, 36 bài thơ Hà Nội, 36 nghệ nhân Hà Nội, 36 phóng sự Hà Nội, 36 làng nghề Hà Nội, 36 lễ hội Hà Nội, 36 đình - đền - chùa Hà Nội, 36 truyện ngắn Hà Nội, 36 danh thắng Hà Nội,

36 đoán văn Hà Nội, 36 tạp văn tùy bút Hà Nội, 36 ngôi nhà Hà Nội, 36 món ngon Hà Nội, 36 gương mặt Hà Nội... 36 và 36. 36 đã trở thành phẩm chỉ chứ không đơn thuần về mặt số học. Ở tú sách này, người biên soạn, tuyển chọn văn muốn ấn định con số 36 cho các bài viết trong các tập của tú sách như một sự nhắc nhủ, tri ân cùng Thủ đô về một thời Kẻ Chợ - Thăng Long - Hà Nội 36 phố phường ngàn xưa. Tâm vóc của Hà Nội ngàn năm tuổi, ấy cũng chỉ tính từ vua Lý Thái Tổ hạ chiếu dời đô nơi cố đô Hoa Lư chật hẹp tới chốn rồng cuộn hổ ngồi - để mưu nghiệp lớn muôn đời cho con cháu về sau. Chứ thực ra mảnh đất mấy nghìn năm tuổi này đã có từ thuở hồng hoang của lịch sử, từ khi Nữ Oa đội đá vá trời, từ buổi Lạc Long Quân - Âu Cơ kết duyên Tiên Rồng để khai thiên mở cõi dựng gậy dòng giống Lạc Hồng. Mà thôi, kể làm chi những điều xa xưa ấy. Khi mà Thăng Long - Hà Nội trường tồn cùng lịch sử như một lẽ tiền định. Chỉ biết rằng mỗi thời khắc qua đi, mảnh đất thiêng lại thêm nhiều sự tích, nhiều huyền thoại và kỳ tích mà thôi.

Sự ghi nhắc của những trang sách trong tú sách này chắc sẽ là khiên cương, chưa thể đủ đầy với vóc dáng Phù Đổng thiên vương nơi Thủ đô ngàn tuổi. Song hy vọng, đây sẽ là nốt ruồi son tô đẹp thêm nhan sắc nàng thiếu nữ Hà Nội yếu điệu duyên dáng yêu kiều của mỗi chúng ta.

Mùa Đông Kỷ Sửu

Quốc Văn

Chuyện Chủ tịch Hồ Chí Minh

TIẾP NGƯỜI ANH RUỘT Ở HÀ NỘI

Trên căn hộ gác 2 nhỏ hẹp ở khu tập thể Văn Chương (Hà Nội), có lẽ nhiều người biết ở đó có một nhà văn, lại là thương binh nặng ở hạng cao nhất nhưng đã dành suốt cuộc đời mình nghiên cứu về Chủ tịch Hồ Chí Minh, tính đến nay cũng đã 60 năm có lẽ. Đó là nhà văn Sơn Tùng, quê ở xã Diễn Kim, huyện Diễn Châu, tỉnh Nghệ An.

Kho tư liệu lịch sử do ông sưu tầm về Bác Hồ, về các lãnh tụ khác của Đảng suốt hơn nửa thế kỷ qua có thể nói là vô giá. Nhà văn Sơn Tùng quả là người có cơ duyên và may mắn vì ngay từ những năm đầu chống thực dân

Pháp xâm lược, từng được gặp, được trò chuyện thân tình với hai người ruột thịt của Bác Hồ là cụ Nguyễn Thị Thanh và cụ Nguyễn Sinh Khiêm. Chuyện nhà văn kể cho chúng tôi dưới đây được bắt đầu vào buổi chiều tháng 5 nắng nóng lúc ông vừa thoát ra từ một cơn đau do các mảnh đạn M79 còn găm trong đầu...

Bác cả Nguyễn Sinh Khiêm sinh năm 1888, từng bị thực dân Pháp theo dõi sát sao, bị bắt giam nhiều lần. Ngày 16/8/1941, Nguyễn Sinh Khiêm mới được ra khỏi nhà tù của Pháp ở Vinh. Ra khỏi nhà tù để quốc Pháp ít lâu, Nguyễn Sinh Khiêm cùng thầy học là cụ cử Hồ Phi Huyền - nhà huyền học đi khắp quê hương Nam Đàn, tìm kiếm nơi có phong cảnh đẹp, cuối cùng bác tìm được một vị trí rất đặc địa ở Động Tranh, núi Đại Huệ thuộc địa phận xã Nam Giang, huyện Nam Đàn để đưa hài cốt người mẹ kính yêu Hoàng Thị Loan cất táng ở đó.

Trong những ngày hừng hực không khí cách mạng Tháng Tám năm 1945 ở Nam Đàn, đầu đội mũ calô, vai khoác súng gỗ, bác Nguyễn Sinh Khiêm đã hăng hái cùng với nhân dân địa phương đi diễu hành biểu dương lực lượng cách mạng.

Năm 1946, sau khi cô Nguyễn Thị Thanh ở Hà Nội về, bác Nguyễn Sinh Khiêm lên đường từ Nghệ An ra Hà Nội. Lúc đầu bác đi bộ từ huyện Nam Đàn ra ga Cầu Giát, huyện Quỳnh Lưu quãng đường ước chừng 70 cây số. Lúc bác lấy vé tàu từ ga Cầu Giát, nhiều bà con ở đây

đã chạy đến vây kín lấy bác, ai cũng khẳng định đây chính là Chủ tịch Hồ Chí Minh cái trang để vi hành.

Nhà báo, nhà nghiên cứu Hồ Sĩ Bằng (Viện Mác - Lênin đã về hưu) lúc bấy giờ là cán bộ huyện Quỳnh Lưu cũng tưởng là Bác Hồ, xúc động nhìn Người. Bởi trông Nguyễn Sinh Khiêm có nhiều điểm giống người em trai Nguyễn Tất Thành - Hồ Chí Minh lúc ấy. Cụ Nguyễn Sinh Khiêm đã vui vẻ cái chính với bà con, khẳng định mình chỉ là một người dân bình thường.

Tàu đến ga Hàng Cỏ - Hà Nội, cụ Nguyễn Sinh Khiêm vừa bước ra khỏi cổng ga thì đồng bào ở đây lại nhanh chóng ùa đến vây kín. Đông đảo bà con Hà Nội cứ khẳng định đây là Cụ Hồ cái trang để vi hành xem xét tình hình. Bác Nguyễn Sinh Khiêm nói: "Thưa bà con. Tôi là một người dân xứ Nghệ, ra thăm Thủ đô, không phải là Cụ Hồ". Nhưng đồng bào không tin, cứ mỗi lúc kéo đến mỗi đông, người kín cả vòng trong vòng ngoài, khiến người khách xứ Nghệ không thể đi được.

May là lúc ấy có một số chiến sĩ Công an phát hiện thấy tình hình rất lạ, liền gọi điện về báo cáo lãnh đạo Nha Công an Trung ương. Nội dung báo cáo nêu rõ: "Có một cụ già nói giọng Nghệ Tĩnh, có râu, khuôn mặt rất giống Bác Hồ, nhân dân tin là Bác Hồ nên vây kín chưa đi được. Nhiều khả năng đây là người anh ruột của Bác".

Lúc ấy, đồng chí Lê Gián - Tổng Giám đốc Nha Công an Trung ương nghe báo cáo, chột dạ liền cử ngay cán bộ

đưa xe ra ga Hàng Cỏ đón người khách. Khi được hỏi: “Thưa cụ, có phải cụ là anh trai Bác Hồ thì mời cụ lên xe chúng cháu đón về”, bất đắc dĩ có lẽ vì cần thoát khỏi đám đông nên cụ Nguyễn Sinh Khiêm đã lên xe về Nhà Công an Trung ương.

Sau đó đồng chí Lê Gián báo cáo với Bí thư của Bác Hồ lúc ấy là ông Vũ Đình Huỳnh nhờ ông báo cáo với Bác chuyện cụ Nguyễn Sinh Khiêm ra thăm... Biết chắc đây là người anh ruột của Bác Hồ, đồng chí Lê Gián mạnh dạn thưa chuyện:

- Thưa bác, bác ra thăm Hồ Chủ tịch mà không thông báo trước để chúng cháu cho xe đón đỡ vất vả.

Vừa nghe xong, cụ Nguyễn Sinh Khiêm trả lời ngay:

- Ông làm chức trách Nhà nước mà ăn nói buồn cười. Lê đời thì em thăm anh, chứ anh nào thấy em làm to lại ra thăm. Tôi ra đây là thăm Thủ đô nước Việt Nam mới xem thế nào, chứ không phải thăm em làm Chủ tịch nước.

Nghe nói thế, đồng chí Lê Gián thành khẩn xin lỗi bác Nguyễn Sinh Khiêm.

Khi được nghe báo cáo chuyện người anh Nguyễn Sinh Khiêm ra Hà Nội, Bác Hồ lặng đi, xúc động.

Nhớ lần trước, lúc Bác Hồ đang chủ trì cuộc họp quan trọng bàn chuyện cấp gạo cho quân Tàu Tưởng, khi nghe thư ký thông báo rất nhỏ là có cô Nguyễn Thị Thanh ra

